

The inland sea: an Australian odyssey

Tekst og foto: Steinar Ellingsen, PhD-prosjekt og reisedokumentar

Journalistikken er ikke hva den engang var. Faget, tempoet, arbeidsmengden og nyhetsformatene er i konstant forandring og utvikling. Derfor ønsket PhD-student Steinar Ellingen å gjøre en fordypning i multimediajournalistikk, med utgangspunkt i en reise i Australia.

«It is argued that the application of particular online characteristics not only has consequences for the type of journalism produced on the web, but that these characteristics and online journalism indeed connect to broader and more profound changes and redefinitions of professional journalism and its (news) culture as a whole.»
Mark Deuze

Det er spennende tider for journalister. Det er tøffe tider for journalister ... I 2003 rapporterte Mark Deuze at undersøkelser ved BBC viste utbredt engstelse og usikkerhet i nyhets- og reportasjeavdelingene. Hovedgrunnen som ble oppgitt, var den raske utviklingen av ny medieteknologi og den begrensede tiden journalistene hadde til å mestre disse. Deuze beskriver økt stress som resultat av en presserende dødligne på nett og økte forventninger til at journalister skal kunne bevege seg uanstrengt på tvers av medier.

Før jeg reiste til Australia for å studere i 2003, hadde jeg jobbet som avisjournalist og frilanser i Norge i seks år. I 2007 vendte jeg hjem i et halvår med en fersk bachelor i faget. Jeg var tilbake på jobb hos min tidligere arbeidsgiver, Laagdalsposten, og følte at jeg til en viss grad hadde kommet på etterskudd. Dette viste seg å være mer omfattende enn den bakvendte språkforvirringen som hadde oppstått. I løpet av de fire årene jeg hadde studert, hadde det foregått en voldsom utvikling i avisjournalistikken, og i journalistikken generelt. Og utviklingen er pågående.

Arbeidsmetoden var tilsynelatende forandret. Arbeidsmengden var fordoblet. Utvikling av nettavis var, og er fortsatt, i fokus. Et resultat av dette er at man dekker saker på en noe annerledes måte enn for bare få år siden – bredere, dypere, og på tvers av medier. Det som tidligere var én sak med ett bilde i papiravisa, produseres i dag med forskjellige vinklinger, i forskjellige innpakninger – i papir og på nett, gjerne med påfølgende bildeserier og video. Dette mangfoldet er forventet av nyhetspublikum, og en selvfølge for dagens aviser og mediebedrifter. Mens avisalg stuper og annonsører «flykter» fra trykkpressen til internett, ser bransjen seg tidvis desperat rundt etter nye inntjeningsmetoder og løsninger for å kutte tap, kostnader – og bemanning. Tiden da man kunne fordype seg eksklusivt som skrivende journalist i en avis eller nyhetsopplæser på radio, er med andre ord forbi. Multioppgavekjøring er et nøkkelord for dagen. En forutsetning for nyutdannede journalister som jobbsøkere er å ha anvendelige ferdigheter på tvers av medier.

Jeg følte sterkt at universitetsopplæringen – forståelig nok – hadde vanskeligheter med å holde følge med bransjeutvik-

lingen og forberede studenter på den nye hverdagen, både med tanke på økt tempo, økt arbeidsmengde og nyhetsformater i konstant utvikling. Derfor ønsket jeg å gjøre en prosjektbasert PhD, en fordypning (og selvutdanning) i multimediajournalistikk. En forutsetning for prosjektet var å eksperimentere med nettbaserte fortellerstrukturer, med utgangspunkt i en reise igjennom den australske outbacken.

The «real» Australia?

Med sine 22 millioner innbyggere er Australia et av landene med lavest befolkningstetthet i verden – bare tre innbyggere per kvadratkilometer. Samtidig er det blant verdens mest urbaniserte land. 70 prosent av befolkningen bor i de åtte største byene, nær kysten. Etter å ha bodd, studert og jobbet i Melbourne i seks år hadde jeg mer eller mindre eksklusivt oppholdt meg i asfaltbelagte områder, med unntak av en og annen helgetur ut på landet og bushen. Jeg hadde begrenset kunnskap om den sagnsomsuste outbacken. Selv om de geografiske grensene mellom by, bush og outback er problematiske, om ikke umu-

Ingen intervjuer var spikret på forhånd, og alt ble tatt på sparket.

lige å definere, så betyr det uansett at om lag 600 000 australiere bor i særdeles grigrendte strøk, ofte omtalt som «the real Australia». Etter seks år i storbyen var jeg spesielt interessert i konsepter som isolerte småsamfunn, alternativ livsstil og følelsen av tilhørighet til storsamfunnet. Dette var noe av utgangspunktet for en tiukers reise igjennom dette ufattelig store og ofte folketomme landet.

Turen gikk i følge med to andre nordmenn og en australsk kameramann, i en tettpakka bil, med 1700 mil å tilbakelegge på relativt kort tid. Fra Melbourne i sørøst reiste vi til Adelaide i sør. Deretter tvers igjennom landet, nord til Darwin. Fra Darwin fulgte vi mer eller mindre kysten vestover, rundt og tilbake til Melbourne.

Vi var sjelden på én plass i mer enn to-tre dager. Det var høysommer, lavsesong for turister, og vårt første møte med ørken, og med regn- og flomtid i tropene. Med unntak av det journalistiske grunnlaget var alt ved prosjektet og turen noe nytt og relativt ukjent. En artikkel som ble skrevet om oss i Norge hadde tittelen «Dokumentaristene». Det er kanskje et dekkende begrep som sådan. Vi hadde et ikke-eksisterende campingbudsjett og utstyr med store begrensninger. Ingen av de involverte visste helt hva de kom til å finne, eller hvordan ting ville oppleves. Ingen intervjuer var spikret før avreise. Alt ble nærmest tatt på sparket. Rått, og uten særlig tid til research. Vi laget så å si saker om det vi fant langs veien, i forbifarten, og det var noe av spenningen i prosjektet. I løpet av ti uker samlet vi omtrent 80 timer film. Stoffet varierer fra økolandsbyer og andre alternative bosamfunn og livsstiler, til små innslag om australsk dyreliv, UFO-er og andre reisende.

Selvstyre: mikronasjonen Hutt River

Et spesielt interessant besøk fant sted noen timer nord for Perth i Vest-Australia. Det skulle bli vårt første møte med en «vaskekte» fyrste. Australia er nemlig blant landene med flest mikronasjoner i verden. Disse er best beskrevet som enheter som opptrer som selvstendige stater, uten anerkjennelse fra verdenssamfunnet.

21. april 1970 sa bonden Leonard George Casley takk for seg som skattebetaler og trådte ut av den australske staten, med en eiendom på størrelse av Hong Kong. Han antok tittelen fyrst Leonard I., og mikronasjonen Hutt River Province var født. Kona Shirley ble fyrstinne, mens deres eldste sønn Ian ble kronprins, statsminister og utenriksminister. De oppretta en symbolsk hær, og til tross for en manglende kystlinje, en marine. Så gikk de til krig mot Australia. Den varte i tre hele dager.

På slutten av 60-tallet opplevde den australske eksportindustrien store nedgangstider. Som et resultat ble landets bønder pålagt svært avkortede produksjonskvoter fra føderalt hold, noe som igjen førte til at mange led store tap og fikk det tøft økonomisk. Hvetebonden Leonard George Casley tok opp kampen og prøvde å få den lokale generalguvernøren til å korrigere kvoten, som var på en liten tidel av hva han vanligvis produserte på sine 18 000 mål. Han fikk blankt avslag.

Underveis i klageprosessen viste det seg at på grunn av en teknisk detalj i grunnloven var ikke Vest-Australia underlagt føderalt styre. Selv om de fleste antok at det var slik, hadde aldri britene gjort offisielt krav på området. Derfor var det ikke, og hadde heller aldri vært, underlagt britisk (eller føderal) forvaltning. Enhver lov som ble vedtatt i Canberra, måtte derfor også godkjennes og vedtas uavhengig i vest, og dette hadde ikke blitt gjort. I 1969 sendte Casley avgårde et krav på 52 millioner dollar, siden staten var ansvarlig for tapt inntekt gjennom grunnlovsstridig pålegg. Ikke uventet ble også dette kravet avslått, og i stedet ble det svart med et statlig forsøk på å ekspropriere eiendommen hans.

Steinar Ellingsen og hans team tilbakela 1700 mil for å finne ut mer om «the real Australia».

Casley måtte se seg om etter andre utveier. Han hadde funnet en britisk lov (Treason act) fra 1495, som han mente talte til forholdene. Denne loven ga han rett til å løsrive seg fra Australia, som truet med å frata han både levebrød og eiendom. Selv om Hutt River anser seg som uavhengig fra Australia og innbyggerne ikke har betalt en cent i skatt siden sent på 60-tallet, sier fyrst Leonard at han fortsatt er lojal mot dronning Elizabeth.

Hutt River er som sagt ikke anerkjent som selvstendig av verden Australia eller verdenssamfunnet – ennå, i følge fyrst Leonard. Han har nemlig en søknad om anerkjennelse liggende hos FN. I denne søknaden har han også lagt krav på omtrent halvparten av Vest-Australia, nærmere bestemt de områdene som til dags dato ikke har blitt krevd av britene. I påvente av svar fra FN opererer Hutt River fortsatt som en suveren stat. Man må «søke» om visum for å komme inn i provinsen. Pasene blir stemplet på vei inn og ut. Spesielt interesserte kan søke om statsborgerskap, og de offisielle passene blir utstedt av fyrsten selv i det kombinerte postkontoret og regjeringsbygget. Selv om Hutt River bare har 30 fastboende i hovedstaden Nain, hevder fyrst Leonard at de har i overkant av 15 000 statsborgere verden rundt. De har også ambassadører i et titalls land. I tillegg har de blant annet opprettet egen valuta (Hutt River dollar), skrevet egen nasjonalsang («It's a hard land»), og har et utvalg av offentlige ordener og titler. De snakker også om å opprette et eget universitet. Levebrødet er i dag hovedsakelig turisme. Fyrst Leonard og fyrstinne Shirley mottar rundt 15 000 nysgjerrige besøkende hvert år. Om ikke Australia vil anerkjenne fyrsten og fyrstedømmet hans, så er de i alle fall glade for Hutt River sitt bidrag til turismen. Dette til tross for at skattebidragene uteblir.

The inland sea: reise som research

«The classic literature of scientific travel, like the literature of pilgrimage, characteristically expresses the individual's long personal quest to find a deeper understanding of reality, deeper than can be found by remaining within the «structure» of everyday experience. The pilgrim's travel towards his goals is a route of ever more sacred character: his sense of expectation and hence his receptivity to new understanding is progressively heightened.»

Martin Rudwick, geolog

Det er vanskelig å gjøre rede for all tematikken i en relativt begrenset artikkel, fordi det har et så stort spenn. På mange måter var denne turen en slags journalistisk «pilgrimsreise» som nå fortsetter på nett. På 70-tallet skrev geologen Martin Rudwick et essay om nytten av reise som forskningsmiddel. Han skilte mellom det å reise med mål om å komme seg fra ett sted til et annet (turisme), og det å reise i søken etter noe hvor man forventet et spesielt resultat. Ukjent og usikkerhet var to av stikkordene Rudwick fremhevet. Han legger også til at den verdien som reise har som forskningsmiddel, må sees som noe mer enn bare påvirkning fra det ukjente. Vi må også studere denne påvirkningen i sammenheng med spesielle sosiale og psykologiske innslag, og dette er også noe som prosjektet ønsker å ta for seg i den kommende runden.

Fra oktober og ut året vil det komme en rekke episoder på nett, med artikler og innslag som gir innblikk i prosessen.

Les mer

Resultatet blir å finne på: www.theinlandsea.com.au.

© 2010 KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved. Printed in Norway.

KPMG

Tør du vokse med OSS?

Arbeidslivet byr på utfordringer. Vi som arbeider i KPMG stilles overfor nye hver eneste dag. Vi trives med det og vokser litt hver eneste gang. Hva gjør du når du stilles overfor en utfordring? Tar du den på strak arm? Da vil vi snakke med deg. Vi trenger medarbeidere som vil bli best, som sitter ytterst på stolen og tør vokse med oss.

Følg oss på LinkedIn, Twitter og Facebook og les mer på: kpmg.no/karriere

AUDIT | TAX | ADVISORY